

Krekelzanger

in NVWC-werkgebied tijdens de Big Day

Arjan Brenkman, Bas Engels en Daniël Beuker

Kleine sprinkhaanzanger!

Het mooiste vogelmoment van het jaar is de ochtend van de Big Day, aldus zowel Louis van Oort als ik (Arjan Brenkman). Ook dit jaar waren we weer vroeg op pad en ook dit jaar deden we de Regulieren aan nog voor het krieken van de dag. Dit bezoek heeft ons nooit teleurgesteld met ontdekkingen als kwartel en kwartelkoning, baltsende ransuil etc. in de afgelopen jaren. Deze ochtend werden we net voor vijven getraakteerd op een baltsende watersnip. Dat was voor ons beiden alweer even geleden en sowieso een uitstekende broedvogel voor het NVWC-werkgebied. In de verte zagen we Daniel Beuker en Tom Zeegers langs de Beusichemse Broeksteeg staan en we besloten een kwartier na hun vertrek daar nog even stil te staan, wie weet hadden ze daar een goede soort? Direct werden we getraakteerd op een zang die we niet exact thuis konden brengen maar alle alarmbellen deed rinkelen. Een zang die deed denken aan de continue ratel van sprinkhaanzanger

maar dan met de baard in de keel en zoals Louis treffend zei, "Het lijkt wel een machientje." "Het lijkt wel een kleine sprinkhaanzanger!" riep ik vervolgens uit, een soort uit Oost-Azië die in juni net Finland bereikt en in het najaar heel af en toe in Noord-West Europa wordt gezien. "Ja!", riep Louis die deze soort in zijn broedgebied in zuidelijk Siberië heeft gezien en gehoord. We begonnen beiden met het opnemen van de zang terwijl de adrenaline door de aderen gutste, in gedachten malend over wat het kon zijn. Alsof dat nog niet genoeg was, meldde Berry Lucas een kleinst waterhoen op de Pavijen, nog een nieuwe soort voor het werkgebied! Wat moesten we doen? De Big Day staken? Anderen informeren? We wisten het allesbehalve zeker, het kwartje wilde maar niet vallen, de vogel staakte haar zang en er begon een sprinkhaanzanger even verderop te zingen. Zou het een afwijkende vogel zijn? We besloten de vogel te parkeren, en gingen tevergeefs op zoek naar matkopmezen. De rest van de dag fietsten we rond met de vogel in ons achterhoofd.

Kleine sprinkhaanzanger. Rob Felix

Krekelzanger. Jan van der Laan

Europese kanarie. Paul van Veen

Europese kanarie!

Na onze lunch in de Regulieren, waar wij een uitstekende wandeling achter de rug hadden met baltsende watersnip, wespandief en grote zilverreiger, namen wij onze fietsen in de hand en vervolgden onze route richting de Molenkampen. Aldaar zouden Astrid en ik (Bas Engels) op zoek gaan naar enkele grote meeuwensoorten, maar eenmaal fietsend over de Beusichemse Broeksteeg werden wij gealarmeerd door een roepende vogel op nog geen vijf meter afstand van ons in de bosschages. Door onze abrupte halt en piepende remschijven, vloog de vogel dieper het gebied in waarna hij een tijdje zoekende was naar een nieuwe zangpost. De ratel werd alsmear opgebroken in korte strofes en deed mij meteen denken aan Europese kanarie, wat ik uit vol enthousiasme en blijdschap tegen Astrid riep! Na ca. 10 minuten opnames maken en luisteren hebben we onze weg vervolgd naar de Molenkampen en zijn we op de terugweg nog een keer gaan luisteren. Ditmaal hoorden we heel diep vanuit het gebied alleen nog maar een continue ratel die zich ongebroken voortzette. We kwamen tot de conclusie dat dit niet meer dezelfde vogel kon zijn en wellicht zelfs een soort krekel (lees: we waren er bijna). "Maar we moeten door!" Toch volledig overtuigd van mijn eerste ingeving hebben we de draad weer opgepakt en vervolgden we onze route richting de rivier. Wat waren wij blij met zo'n toffe soort op zak!

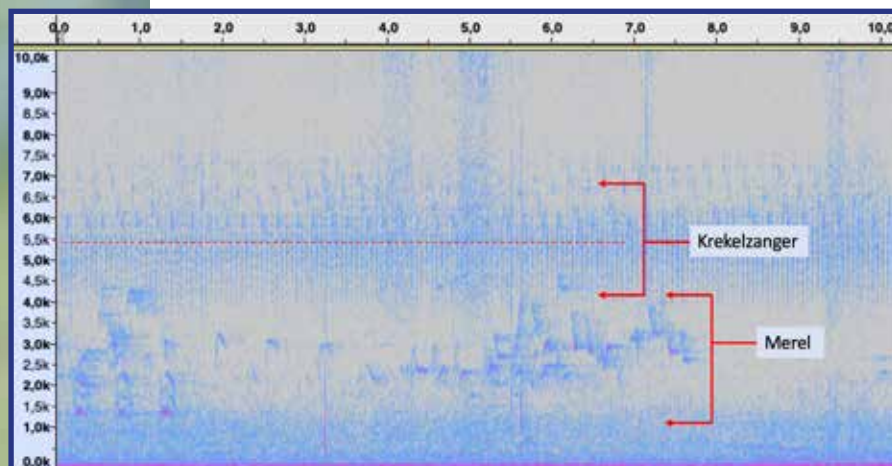
Krekelzanger!

De hoek Hennisdijk-Beusichemse Broeksteeg, dat was een stop die we als team DaTo (Daniël en Tom) in de planning hadden staan. Want die plek is kansrijk voor nachtegaal, kwartel, kwartelkoning en misschien nog voor een kerkuil. Ook was het een van de plekken waar we sprinkhaanzanger konden doen. Die ochtend hadden we daar onze eerste sprinkhaanzanger van de Big Day. Voor de rest hoorden we niets wat een aanvulling op onze lijst kon zijn, dus door!

Om 17:00 was de Big Day ten einde en begon de 'derde helft'. Een onderdeel waar spanning en ontlading elkaar afwisselen en uiteindelijk de winnaars de Gouden Snip beide handen in de lucht mogen heffen. Nou, we hebben nog nooit een prijsuitreiking gehad met zoveel regen! De gesprekjes waren wat kort en iedereen (ik – Daniël – vooral) wilde wel naar huis. In het echt was het natuurlijk iets minder somber en er kwamen mooie verhalen naar boven waarbij soms jaloerse blikken ontstonden en soms wat meer moest worden doorgevraagd voordat een waarneming een feit was. Zo ook het verhaal van Bas en Astrid, dat later ook het verhaal van Arjan en Louis bleek te zijn. Huh?, ik leg het uit....

Let wel: dit is geheel verteld op de manier zoals het op mij is overgekomen:

Tijdens de prijsuitreiking werd bekend dat Team BaAs (Bas en Astrid) een Europese kanarie had. Wauw! Dat is gaaf. En ze hadden ook

Sonogram krekelzanger en merel

Een sonogram is een afbeelding die de intensiteit weergeeft van de frequenties die in het zangsignaal voorkomen. Zo heeft de stem van een volwassen persoon bijvoorbeeld ongeveer een frequentie tussen de 1 en 2,5 kHz (kilohertz), een vogel tussen de 1 en 10 kHz en een vleermuis tussen de 15 en de 120 kHz. Voor soorten vogels kunnen allerlei variaties in frequenties en vormen een aanwijzing voor een soort geven.

nog een opname kunnen maken. Dit, met het feit dat Bas op zijn geboortegronden in het zuidelijke deel van Nederland meer Europese kanaries heeft gehoord dan ieder ander binnen deze groep zorgde al voor weinig tot geen twijfel. Ondertussen groeide de waarneming van team ArLo (Arjan en Louis) uit van een mogelijke kleine sprinkhaanzanger naar ook een Europese kanarie. Ook zij hadden een opname. Het zat mij niet lekker, maar goed. Het regende nog steeds en ik had zeker geen Europese kanarie, dus wilde nu echt naar huis.

De volgende dag werden de geluiden doorgestuurd en begon de twijfel toe te slaan. Er ontstond discussie en er werd een WhatsAppgroep voor aangemaakt. Het klopte gewoon niet. Op de opname stond niet een klassieke Europese kanarie. Afgaand op de beschrijving van de waarnemers begon het verhaal steeds meer te rammelen. Zoals: waarom zou een Zuid-Europese, zonneminde vinkachtige als een Europese kanarie voor zonsondergang beginnen te zingen? Waarom daar en niet in de stad? Waarom deze afwijkende roep? Waarom liet hij zich zo slecht zien en bleef hij zo laag in de vegetatie?

Na een uurtje heen en weer geapp waren we het er allemaal over eens dat het geen Europese kanarie was, maar wat dan wel? In een geval als dit is het erg handig dat er opnamen zijn gemaakt waarmee de zoektocht van start kan gaan. Zo kon ik van de opnamen van Louis een sonogram maken (zie figuur) en deze vergelijken met de geluiden op internet.

Goed, de figuur toont het sonogram van de vogel in kwestie. Van links naar rechts de seconden en van beneden naar boven de frequentie uitgedrukt in kHz. Te zien is dat de vogel zo ongeveer tussen de 4,5 en 7 kHz aan het ratelen is. Op een veel lagere frequentie is een merel aan het zingen.

Na een aantal fragmenten geluisterd te hebben van afwijkende sprinkhaanzangers en afwijkende Europese kanaries ben ik verder

gaan zoeken. Ineens viel het kwartje, maar ik moest er zeker van zijn. Ik heb een geluidsfragment van internet gehaald en zonder naam of bronvermelding in de groep geplaatst. Voor iedereen was het vrijwel gelijk duidelijk dat dit de vogel was die ze hadden gehoord. Het was een krekelzanger. Dit zou een nieuwe soort voor het werkgebied van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg zijn. We waren eruit, maar ik had zelf de vogel nooit in het veld gehoord. Gelijk zijn we 's avonds naar het gebied gereden en de vogel zat er nog. Wat een mooi verhaal!

Krekelzanger, een nieuwe NVWC-soort

Krekelzanger is een zeldzame gast in Nederland. Hij broedt met name in vochtige bossen in Oost-Europa, van Polen en Zuid-Zweden tot West-Siberië, en overwintert in Afrika. Krekelzanger is een echte locustella, een familie zangvogels met een mechanische/sprinkhaanachtige zang en overwegend bruin kleed, die zich goed verborgen ophouden in lage struik- of grasvegetatie. Alleen tijdens de baltsijd worden vogels wat beter zichtbaar. In de afgelopen twintig jaar werden er 1-4 vogels per jaar in Nederland gezien, vanwege het stiekeme gedrag bijna allemaal zingend in het voorjaar of, minder vaak, hangend in een netje bij een ringstation. De vroegste waarneming in Nederland betrof een vogel op 13 mei 1990 in de Biesbosch. Gezien het koude voorjaar is de waarneming in Culemborg op 15 mei opvallend vroeg te noemen. Er zijn minder dan 10 gevallen voor de provincie Gelderland. De dichtstbijzijnde vogel was in 2001 bij Lingewaal, ontdekt door NVWC'er Leo van der Kooij. De vogel van Culemborg werd vanwege de ontoegankelijkheid van het gebied nooit gezien en is zeker tot 24 mei gehoord. Vanwege de Covid-19 situatie en de ontoegankelijkheid van het gebied werd het nieuws van de vondst in onderling overleg tussen de ontdekkers niet breed verspreid. 🐦